

Ömsesidigt stöd

(del av Samhällets Styvbarns program)

Under 1900-talet har hundratusentals barn omhändertagits för samhällsvård. Stat och kommun trädde i föräldrarnas ställe – med eller mot föräldrarnas vilja. *Barnen blev därigenom samhällets styvbarn.*

Stat och kommun överlät barnens uppfostran och vård åt barnhem, fosterhem, familjehem och liknande institutioner. Barnens vilja efterfrågades inte.

Många av dessa barn togs om hand av kärleksfulla fosterföräldrar och fick en god uppväxt, och andra kunde efter en tid återvända till sina ursprungsfamiljer. Så blev det inte för alla. Alldeles för många gick ut i vuxenlivet med bittra erfarenheter av vanvård och utnyttjande, av brutalitet och övergrepp.

Detta är inte enbart gårdagens historia. Det är också dagens. Många vuxna lever med dessa erfarenheter. Men samhället – stat, kommun och frivilligorganisationer – har länge försummat eller varit okunniga om dessa samhällets styvbarn. Man har inte förmått se att samband kan finnas mellan barndomens omhändertagande och de skador och problem många av samhällets styvbarn lever med som vuxna.

Sedan Samhällets Styvbarn bildades 2004 har samhällsorganisationer, politiker och media blivit mer medvetna om de vuxna som varit barnhems- och fosterhemsbarn. Man vet nu att samhället brustit i rollen som föräldrarnas ställföreträdare. Den svenska staten har vid en officiell ceremoni framfört samhällets ursäkt för vanvården.

Det är vanligt att se styvbarnen som *offer*. Och många av styvbarnen är verkligen offer – för övergrepp, vanvård och försummelse. Men i än högre grad är styvbarnen *överlevare*. De har överlevt separation från biologiska föräldrar. De har överlevt vanvård och övergrepp. De har arbetat, fostrat barn och betalat skatter. De har vittnat om den vanvård de utsattes för. *De vanvårdade styvbarnen är värda respekt och tacksamhet för vad de ändå gjort för det samhälle som en gång svek dem.*

Men de flesta barn som omhändertagits har troligen inte vanvårdats. Många fick – och får – ett gott skydd och en god vård och uppfostran av uppoffrande fosterföräldrar och familjehem. Men även de som haft – och har – det bra är samhällets styvbarn. De bär också på erfarenheter, positiva och negativa, som tillsammans utgör erfarenheten att ha varit ett samhällets styvbarn. Dessa styvbarn, de som hade det bra, har en viktig roll att fylla i Samhällets Styvbarn. Samhällets Styvbarn är till för alla som varit omhändertagna som barn.

Riksförbundet för Samhällets Styvbarn har påtagit sig en stor uppgift. Samhällets styvbarn ska ges möjlighet till ömsesidigt stöd, samhället ska upplysas och styvbarnens situation förbättras.

Äldre samhällets styvbarn, som omhändertogs på barnhem och fosterhem, och unga styvbarn, som nyligen eller idag lämnar familjehem, har olika erfarenheter och behov. Riksförbundet ska därför utveckla en verksamhet som riktar sig till och innesluter alla som varit samhällets styvbarn.

Riksförbundet för Samhällets Styvbarn ska

- *samla samhällets styvbarn i lokalföreningar och lokalgrupper.* På sina orter ska föreningar och grupper verka för riksförbundets syften och styvbarnens frågor. På orter utan föreningar antas *lokalsambud* som verkar för riksförbundets syften inom sina områden.
- *erbjuda samtalsgrupper.* Samhällets styvbarn vill dela med sig av sina erfarenheter, diskutera och få veta mer, men också få samtala om livet som vuxna. Men samtalsgrupper kan inte lösa allt. En del av samhällets styvbarn har svåra problem som kräver professionella insatser av hälso-och sjukvården. Riksförbundet arbetar för att dessa ska få den hjälp och det stöd de behöver.
- *erbjuda stödpersoner.* Genom frivilliga i våra föreningar och grupper ska styvbarn erbjudas hjälp och stöd i dagens möten med samhället och dess myndigheter.
- *vara ett stöd för unga styvbarn.* Samhällets Styvbarn ska stödja unga styvbarn när de tar steget från familjehem, HVB-hem och SiS-hem ut i samhället. Unga styvbarn ska vara välkomna och ha en naturlig plats inom Samhällets Styvbarn.
- *samverka med samhället.* Samhällets Styvbarn ska vara en samarbetspartner och medspelare för statliga, kommunala och frivilligorganisationer på det sociala området. Där ska vi tillföra våra erfarenheter och perspektiv i frågor som rör samhällets styvbarn.

Detta är en del av programmet som antogs av Riksförbundet för Samhällets Styvbarn på årsstämma 28 februari 2009 och som reviderades senast 9 februari 2013.